

Årsrapport

2019

VIDENCENTER

for frisører og kosmetikere

Tanker om 2019

2019 blev grundet barsel lidt kortere end 12 måneder. Dog oplevede vi både at være i Jylland og undervise frisørelever og med til Nordic Hairdressers Union Congress, hvor vores viden blev bredt ud til de delegerede fra de nordiske lande..

I 2019 sagde vi velkommen til ph.d-studerende Martin Havmose, som blandt andet skal udføre et studie af håndeksem blandt frisører og effekten af undervisning i det kemiske arbejdsmiljø. Men vi sagde også farvel til Sanne Steengaard Meisser, som forsvarede sin phd-afhandling. Vi ønsker Sanne held og lykke fremover.

Jeg blev i år medlem af en arbejdsgruppe under Dansk Standard og CEN, som arbejder for at udarbejde en international standard for fremstilling af handsker til frisører.

Indholdsfortegnelse

Indhold

Tanker om 2019.....	1
Om Videncenter for Frisører og Kosmetikere	3
Medarbejdere 2019.....	4
Tilknyttede personer	5
Finansiering	6
Organisationsdiagram.	7
Forskningsprojekter.....	8
Erhvervsbetingede håndksemmer: Afprøvning af tysk inspireret forebyggelseskoncept.	8
Frisører, håndksem og allergi over for hårfarve.....	10
Erhvervsbetinget håndksem hos frisører gennem en 30-årig periode – Evaluering af et forebyggende uddannelsesprogram.....	12
Telefonrådgivning.....	13
Handsker.....	14
Frisørinspirationsgruppen	15
Nyhedsemner i 2019	15
Videnskabelige publikationer af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere	16
Foredrag af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere.....	16
Dansk Standard.....	17
Undervisning og sundhedsfremme	17

Om Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Centeret er en forsknings- og formidlingsenhed på Københavns Universitetshospital Gentofte, under Hud- og allergiafdelingen. Vi har et væsentligt forskningssamarbejde med Videncenter for Allergi som vi også deler kontormiljø med og modtager sekretær- og IT-bistand fra. Videncenter for Frisører og kosmetikere er selvfinansierende. Centret består af en forsknings, ledelses og økonomiansvarlig, en projektleder, 2 ph.d.-studerende og en forskningssygeplejerske efter behov.

Formål

Videncenter for Frisører og Kosmetikers formål er at

1. Forebygge erhvervsbetinget sygdom, specielt hud- og luftvejslidelser blandt frisører og kosmetikere.
2. Fastholde frisører og kosmetikere i faget.

Disse mål skal nås ved at:

1. Rådgive frisører og frisørelever om forebyggelse og behandling af hud- og luftvejsallergi, eksem, produktsubstitution, arbejdsrutiner, graviditet, jobskifte.
2. Optimere undervisningsprogram til frisørelever vedrørende professionel håndtering af kosmetik og forebyggelse af håndeksem og luftvejslidelser.
3. Foretage- og formidle resultater af videnskabelige undersøgelser indenfor frisør- og kosmetiker faget.
4. Oplyse dermatologer, allergologer, arbejdsmedicinere, Arbejdstilsynet, fagets parter og andre om frisørfagets sygdomme (kemikalier der anvendes inden for faget) og mulig forebyggelse af sygdommene.
5. Deltage i politiske og videnskabelige processer, såvel nationalt som internationalt, med henblik på at forbedre frisørers sundhed.

Medarbejdere 2019

Ulrik Fischer Friis. Projektleder

Jeanne Duus Johansen. Forsknings-, økonomi og ledelsesansvarlig

Martin Stibus Havmose, Læge ph.d.-studerende

Sanne Skovvang Meisser. Ph.d.

Anne Marie Topp. Forskningssygeplejerske

Tilknyttede personer

Lone Nordentoft Frost, formand for Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund (formand for styrgruppen)

Connie Mikkelsen, formand for Danmarks Organisation for Frisører og Kosmetikere

Claus Zachariae, ledende overlæge på Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Lene Toft-Jensen, sekretær, Videntcenter for Allergi, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Pao-Lung Tsai, IT-specialist, Videntcenter for Allergi, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Charlotte Bonfeld, lektor Institut for Immunologi og Mikrobiologi, Københavns Universitet

Ledere, medarbejdere og elever på frisørskolerne i Danmark

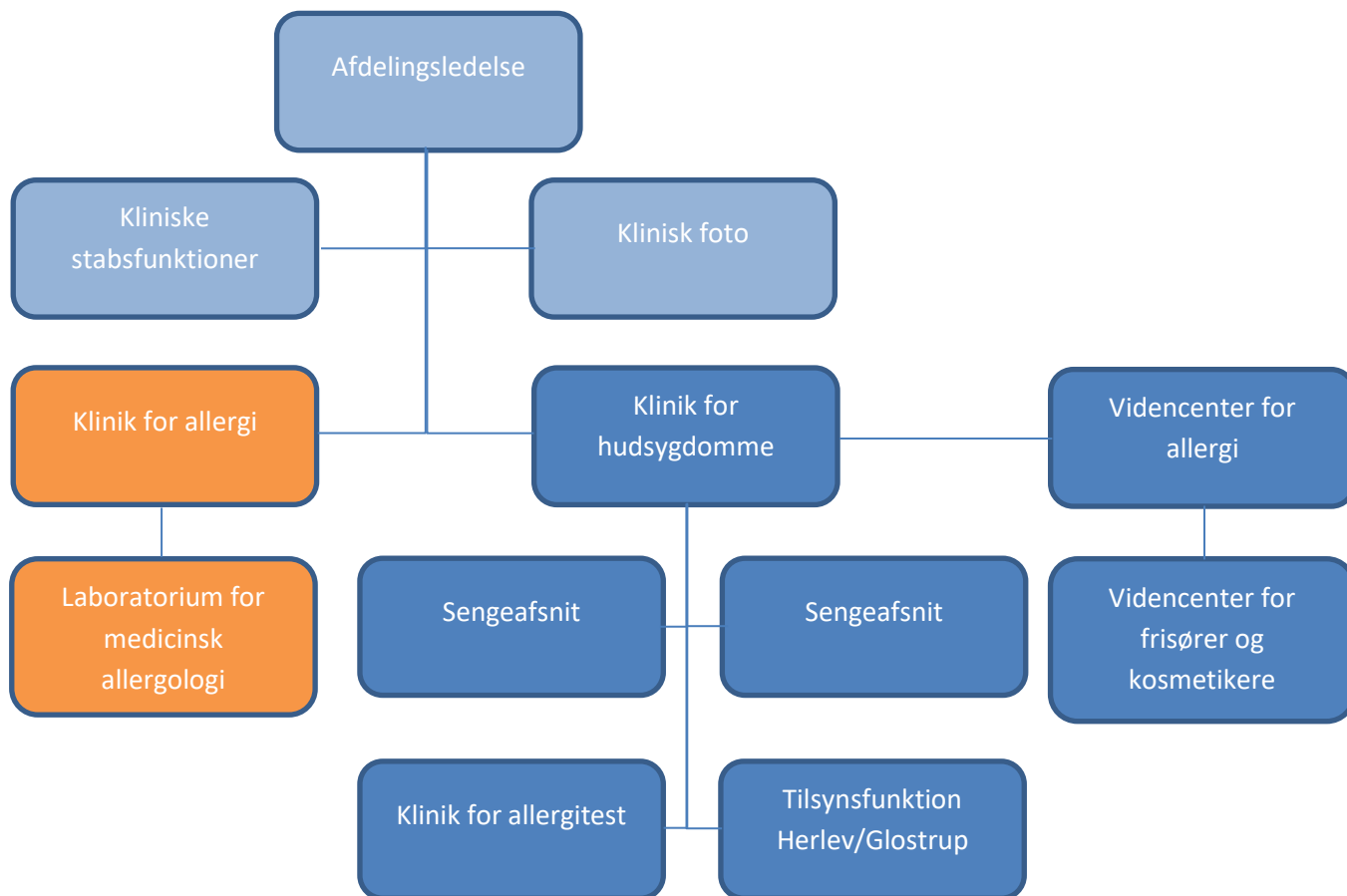
Finansiering

I overenskomsten mellem Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund og Danmarks Organisation for Frisører og Kosmetikere er beskrevet en 20-øres fond, til forskning og formidling via Videntcenter for Frisører og Kosmetikere. I 2019 udgjorde beløbet 550.000 kr.

Ulrik Fischer Friis har i første halvdel af 2019 været på barsel og har, som i 2018, varetaget et projekt om kortlægning i udviklingen af eksem i forskellige erhverv. Projektet vil samlet forløbe over 1½ år over en 4 års periode. Projektet som også omfatter et ph.d. studie er samlet finansieret med 3.4 mio.kr. fra Arbejds miljøforskningsfonden. Videntcenter for Allergi er bevillingshaver. Projektet omfatter frisører, men også andre erhvervsgrupper.

Organisationsdiagram.

Videncenter for Frisører og Kosmetikere hører under Hud- og allergi afdelingen på Gentofte Hospital.

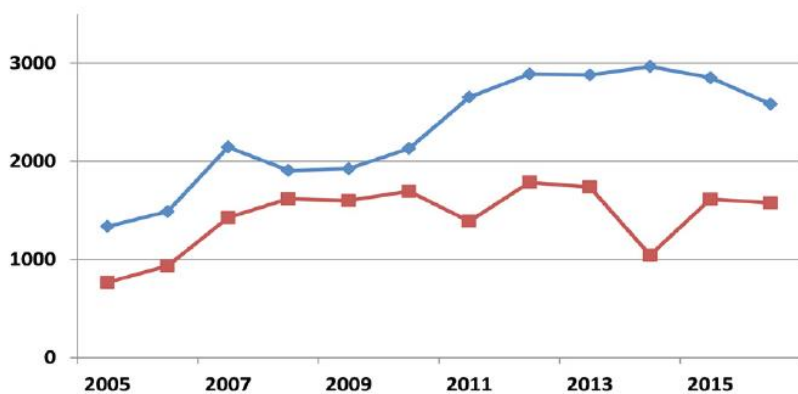
orskingsprojekter

I det følgende afsnit vil igangværende og afsluttede forskningsprojekter blive beskrevet.

Erhvervsbetingede håndeksem: Afprøvning af tysk inspireret forebyggelseskoncept.

- Jojo Biel-Nielsen Dietz, læge ph.d.-studerende og Ulrik Fischer Friis, PhD, postdoc, bioteknologi ingeniør.

Hvert år anmeldes ca. 3.000 erhvervsbetingede hudlidelser til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). Af disse er over 90% håndeksem. Erhvervsbetingede hudlidelser udgør omkring 1/3 af alle anerkendte erhvervsbetingede sygdomme, og er estimeret til at koste det danske samfund omkring 800 millioner kroner årligt til erstatninger, sygemeldinger og behandlinger. Ca. ¼ af alle anerkendelser af erhvervsbetinget håndeksem vedrører unge under 26 år, der udgør en særligt sårbar gruppe, hvor håndeksem kan have mangeårige vidtrækkende konsekvenser for tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Udvikling i antallet af anmeldte og anerkendte hudlidelser hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring i perioden 2005-2016.

I Tyskland har man introduceret en særlig "multi-step procedure", der strækker sig fra primær til tertiær forebyggelse af erhvervsbetinget håndeksem. Evaluering af programmet 3 år efter tertiær forebyggelse har vist, at håndeksemets sværhedsgrad, behov for behandling og sygemeldinger var signifikant reduceret, ligesom personernes livskvalitet og adfærd var signifikant forbedret. I alt 96,9 % af de evaluerede patienter var i stand til at genoptage deres arbejde i løbet af evalueringsperioden, og 82,7 % var stadig i arbejde 3 år senere, 75 % af disse i samme erhverv. Der er foretaget økonomiske beregninger, der viser, at omkostningerne forbundet med erhvervsbetinget håndeksem i Tyskland er faldet til ca. ¼ af omkostningerne i 1994 på trods af udgifterne til den øgede indsats.

Projektet Studiet er delt op i 2 delstudier: Delstudie 1 har til formål at udvikle og afprøve et forebyggelseskoncept med inspiration fra den tyske forebyggelsesindsats, fokuseret på unge mhp. at modvirke udstødningen fra arbejdsmarkedet. Delstudie 2 har til formål at kortlægge udviklingen i anmeldte og anerkendte erhvervsbetingede hudlidelser i perioden 2006-2015 generelt og for særligt belastede brancher, samt at foretage en detaljeret analyse af forekomst, årsager, konsekvenser og cost-of-illness for unge under 26 år.

Delstudie 1 er planlagt som et kontrolleret, randomiseret interventionsstudie, hvor patienter under 26 år med formodet erhvervsbetinget håndeksem inkluderes og gennemgår en intervention med dermatologiske, socialmedicinske og arbejds- miljømedicinske elementer. Delstudie 2 er planlagt som et registerstudie med kobling af data fra AES og DREAM databasen hos Danmarks Statistik, samt dataindsamling ved spørgeskema.

Delstudie 1 og 2 forventes opstartet sideløbende i 2020. Resultaterne forventes at foreligge for delstudie 1 i 2020-2021, mens data for delstudie 2 forventes at foreligge i 2020.

Dette projekt vil have relevans for frisører, da tidligere studier har vist at frisører og frisørelever ofte udvikler allergi i en tidlig alder og har svært ved at blive i erhvervet.

Frisører, håndeksem og allergi over for hårfarve

- Sanne Steensgaard Meissner, phd. studerende, cand.scient.

Ph.d.-projektet er delt i 3 dele. Del 1 følger op på effekten af læge Anne Bregnhøjs interventions-studie med frisørelever i 2008-2010, hvor forekomsten af håndeksem samt udsættelsen for allergener, blev kortlagt.

Del 2 og 3 fokuserer på et af de stærkeste allergener, para-phenylenediamine (PPD) fra Hårfarve, som frisører er i daglig kontakt med. Men ikke alle frisører udvikler allergi og det er endnu ukendt hvorfor. En teori er at nogle frisører er i stand til at udvikle tolerance og det er denne mulige tolerance.

Formål

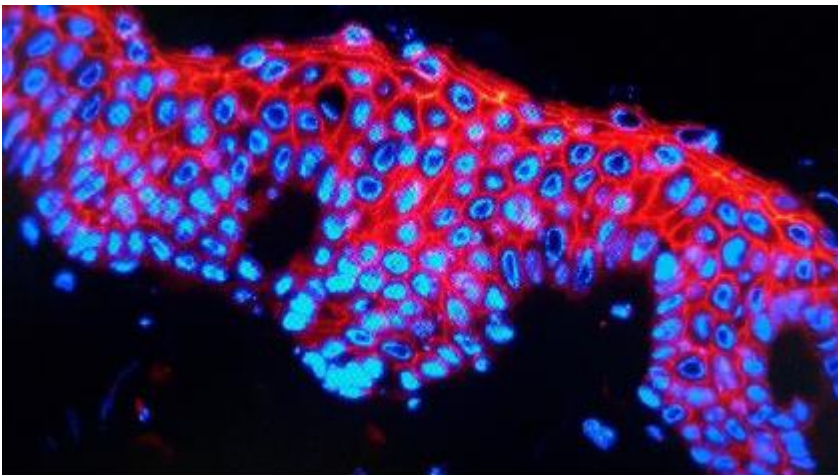
Formålet med studiet i del 1 var at kortlægge langtidseffekten af ekstra uddannelse af frisørelever.

I del 2 var formålet at karakterisere immunforsvaret samt ændringer i huden hos frisører med og uden allergisk kontakteksem over for hårfarve. I del 3 undersøgte immunforsvarets reaktion på langvarig udsættelse for hårfarve og en mulig udvikling af tolerance over for det stærke allergen PPD.

Metode

Del 1 kortlagde ved hjælp af spørgeskemaer i 2015 hyppigheden af håndeksem, hårfarveeksponering, allergier samt arbejdsrutiner. Derudover indeholdt spørgeskemaet også spørgsmål om sygedage, arbejdsskadesanmeldelse, skift af erhverv samt eksems påvirkning af livskvalitet.

Del 2 var et eksperimentelt studie der inkluderede blodprøver og hudbiopsier fra 2 grupper forsøgspersoner, en PPD allergisk gruppe og en ikke-allergisk gruppe frisører, der blev samlet ind fra oktober 2015 til april 2017.

Sund hudprøve, overhud. Cellekerner i blå og protein der holder hudcellerne sammen ses i rødt (CLDN1).

Både blodprøver og biopsier analyseredes via Flow-cytometri, RNA ekspressions analyser samt fluorescensmikroskopi. Hårfarves effekt på hudens barrierfunktion og de mekanismer der er involveret, blev testet i 3D kulture af human hud.

Del 3 tog udgangspunkt i frisører, der havde været mere end 5 år i faget uden at udvikle allergier. Der blev indsamlet blodprøver der analyseredes for faktorer involveret i tolerance. Tolerancen blev testet i en hårfarve tolerance model i mus hvor også de hudspecifikke celler var under analyse.

Resultater

Spørgeskema undersøgelsen viste en forbedring i arbejdsrutiner og viden generelt. Dette er publiceret i en videnskabelig artikel i Contact Dermatitis.

Undersøgelser af huden fra allergikere og ikke-allergikere viser at hårfarve forårsager markante ændringer i huden, både i forhold til hudens barrierefunktion men også i det lokale immunforsvar. RNA undersøgelser viste, at selv tolerante frisører uden kliniske reaktioner på hårfarve oplever ændringer. Er publiceret i en videnskabelig artikel i og Journal of Allergy and Clinical Immunology.

Sannes Phd-afhandling med titlen "Allergic Contact Dermatitis to para-phenylenediamine and the immunology involved" blev forsvaret d.23. september 2019.

Erhvervsbetinget håndeksem hos frisører gennem en 30-årig periode – Evaluering af et forebyggende uddannelsesprogram

- Martin Havmose, phd. studerende, læge.

Hudlidelser, er blandt de hyppigst anerkendte arbejdsskader, og frisører er i de fleste undersøgelser, den profession med størst risiko for arbejdsbetinget håndeksem. Frisører udsættes dagligt, igennem deres arbejde, for en lang række irriterende og allergener, som kan medføre håndeksem. Her i blandt vådt arbejde, hårfarve, blegemidler og ved udførelse af strukturbehandling.

En spørgeskemaundersøgelse af danske frisører, uddannet mellem 1985-2007, viste at 37,6% af dem som stadig arbejder i frisørfaget, har haft håndeksem. Størstedelen udviklede dette tidligt i karrieren. Knap halvdelen af de adspurgte havde forladt frisørfaget og blandt dem, som havde håndeksem, var dette den primære årsag til karriereskiftet.

Interventionsstudier med frisørelever har vist at forekomsten af håndeksem, kan reduceres ved vejledning om hensigtsmæssig adfærd, herunder brug af handsker og fugtighedscreme. Som følge af dette blev der i 2011 indført undervisning i allergi og kemisk arbejdsmiljø, på danske frisørskoler. Effekten af dette tiltag har endnu ikke været undersøgt.

Brugen af kunstige negle og UV-neglelak er et tiltagende modefænomen. Flere rapporter, har vist en risiko for allergi overfor akrylater, ved brug af disse produkter. Brugen af akrylholdig neglekosmetik blandt frisører, er givet deres interesse for æstetik og skønhed, muligvis højere end i baggrundsbefolkningen.

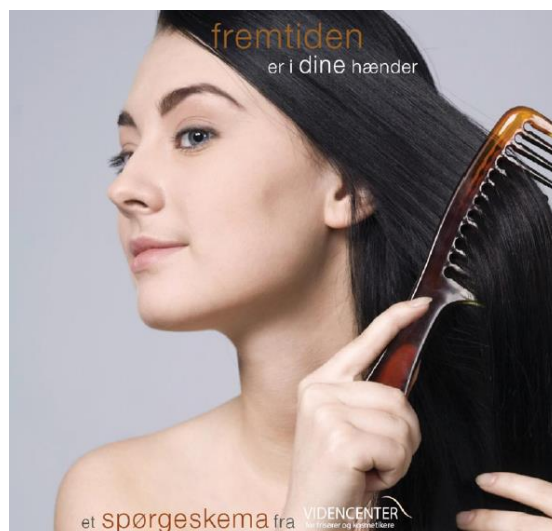
Formålet med dette studie er at undersøge omfanget af og udviklingen i forekomsten af håndeksem, blandt danske frisører uddannet mellem 1985-2018. Herunder ønskes det at belyse effekten af det nationale, uddannelsesprogram, til forebyggelse af håndeksem målrettet frisørelever. Ydermere undersøges eksponeringen for negleakrylater hos danske frisører.

Dette studie er en spørgeskemaundersøgelse, delt op i 2 delstudier.

- En opfølgning på en kohorte af frisører uddannet mellem 1985 og 2007, etableret i 2009.
- En tværsnitsundersøgelse af frisører uddannet mellem 2008-2018

Spørgeskemaet indeholder omkring 150 spørgsmål og omhandler bl.a. selvrapporteret håndeksem, eksponering for irriterende og allergener i frisørfaget, compliance til råd om forebyggelse af håndeksem, samt brug af negleakrylater. Spørgeskemaet forventes at blive sendt ud primo 2020.

De første resultater forventes at foreligge 2021.

Forsiden til frisørspørgeskemaundersøgelsen.

Telefonrådgivning

I Videncenter for Frisører og Kosmetikere er der telefonrådgivning for frisører. Frisørerne kan også stille spørgsmål via e-mail. Henvendelserne besvares af centrets medarbejdere.

Henvendelserne handler om:

Hvordan sikrer jeg mig som gravid frisør?

Hvorvidt et hårfarveprodukt er uden traditionelle farvestoffer (PPD, toluene-2,5-diamine etc.).

Hvad frisøren skal gøre ved sit håndeksem eller luftvejsproblemer.

Skoleeleven der vil skrive rapport om hårfarveallergi.

Frisør der har kunde med potentiel hårfarverekation.

Myndigheder, politikere og pressen.

Industri, skoleelever, ikke-statslige organisationer der vil vide alt om hårfarvning og muligheden for at skaffe "sunde farver".

Grundet persondataforordningen (GDPR) har vi desværre nedlagt muligheden for henvendelser per e-mail. Efter vi har fået hjemmesiden, er antallet af telefonhenvendelser faldet.

Handsker

Frisørprodukter indeholder specielle kemiske stoffer, der anvendes til farvning, permanent og blegning i frisørsalonerne. For at undgå at komme i direkte hudkontakt med de kemiske stoffer skal man anvende engangshandsker. Handskerne skal have en vis gennembrudstid for relevante kemiske stoffer for at yde beskyttelse. Kriterierne for, hvilke stoffer en handske til frisørarbejde skal kunne modstå, er udarbejdet i et dokument. Her i blandt er stoffer som p-phenylenediamine (PPD) og toluene-2,5-diamine fra hårfarver. Ammonium persulfate, potassium persulfate og sodium persulfate fra afblegning og glyceryl monothioglycolate fra permanentvæske er også med.

Udover gennemgang af laboratorietests, samarbejder Videncenter for Frisører og Kosmetikere med saloner der tester handskerne. Kriterierne er udarbejdet på baggrund af videnskabelig litteratur, omhandlende de mest anvendte og allergimæssigt kendte, problematiske stoffer indenfor frisørfaget. Kriterierne vil løbende blive opdateret.

Handsker der har bestået test for gennemtrængelighed af frisørprodukter samt bestået praktisk test:

Nitrile accelerator free gloves fra Abena, som kan rekvireres på telefon 74 31 18 18 og X-Soft ACF Nitril pudderfri fra Salonsupport.dk, som kan rekvireres på telefon 36 16 16 09. De der anvender de anbefalede handsker har ikke klaget over reaktioner overfor handskerne.

Der findes også langskafte (30cm skaft) acceleratorfrie nitrilhandsker af samme kvalitet som ovenstående.

Nogle frisører har stadig problemer med at anvende handskerne til Elumen. Der er fortsat ikke noget handskeforslag til brug af Elumen hårfarver. Indtil videre anbefales det at anvende vinylhandsker når der arbejdes med Elumen farver.

Der arbejdes gennem Dansk Standard på at udarbejde en europæisk standard for hvordan man skal teste handsker til frisører. Læs mere om dette i afsnittet Dansk Standard på side 16.

Frisørinspirationsgruppen

Frisørinspirationsgruppen er en gratis mailservice til alle interesserede. Maillisten anvendes hvis der er en nyhed fra Videncentret for Frisører og Kosmetikere, det kan være forskning eller udsendelse af årsrapport. Grundet persondataforordningen, den såkaldte GDPR, som trådte i kraft 25/5 2018. Blev antallet af mailadresser beskåret. I 2019 var der 54 personer som modtog nyhedsbrevet.

Via Videncentrets hjemmeside kan man tilmeldelse sig nyhedsbrevet, dette sker ved at sende en besked via en kontaktform på hjemmesiden eller ved at sende en e-mail til ulrik.fischer.friis@regionh.dk med emnefeltet: 'Tilmelding til frisørinspirationsgruppen'. Mailservicen kan til enhver tid afmeldes.

Nyhedsemner i 2019

Hjemmeside

I 2015 blev Videncentrets hjemmeside opdateret med blandt andet nyt design, som administreres af Ulrik Fischer Friis. På hjemmesiden kan man finde ny og relevant information om allergener i arbejdsmiljøet hos frisører og kosmetikere, information om forebyggelse af allergi, eksem og hvilke igangværende forskningsprojekter der er i videncentret. Der er udviklet interaktive opgaver på hjemmesiden, som giver den besøgende viden om Videncentret og om arbejdsmiljøet i branchen.

Fra 1/1 2019 til 31/12 2019 var der 70.147 besøgende på siden. Hvilket svarer til 192 besøgende/dag. Det er det samme som 2018.

Undervisningsmateriale

Grundet den nye erhvervsskolereform påbegyndte Videncentret i 2015 at opdatere det eksisterende undervisningsmateriale. Materialet blev delt op i emner, således at de enkelte skoler, selv kan sammensætte deres undervisningsprogram. Materialet blev lagt online, hvor skolerne med et login kan downloade de forskellige emner. Materialet bliver løbende opdateret med den seneste nye viden.

Elevsider

Grundet forespørgsler fra skolerne blev der, i begyndelsen af 2017, oprettet en specifik elevside. Her kan eleverne med et universalt elev-login, som udleveres af faglærerne på skolerne, downloade en folder sammensat til mestereleverne. Folderen indeholder slides med undervisningsmateriale og opgaver.

Handsker

Der arbejdes gennem Dansk Standard på at udarbejde en europæisk standard for hvordan man skal teste handsker til frisører. Læs mere om dette i afsnittet Dansk Standard på side 16.

Videnskabelige publikationer af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Simonsen AB, Friis UF, Johansen JD, Zachariae C, Sloth JJ, Thyssen JP. "Occupational allergic contact dermatitis caused by cobalt in machine oil". *Contact Dermatitis*. 2019 Jan;80(1):59-61. doi: 10.1111/cod.13121.

Foredrag af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Juni

Steengaard SS: "Skin barrier damage after para-phenylenediamine exposure". European Academy of Allergy and Clinical Immunology (EAACI) 2019. Kongres, Lissabon, Portugal.

September:

Ahrensboell-Friis U. oplæg "Who are we and what is our function?" ved The Nordic Hairdressers Union – Meeting in Denmark.

Oktober

Havmose M. Oplæg "Contact allergy to 2-hydroxyethyl methacrylate in Denmark". Cutaneous Allergy research Group Organization (CARGO). Paris, Frankrig.

Havmose M. Oplæg "Contact allergy to 2-hydroxyethyl methacrylate in Denmark". European Environmental and Contact Dermatitis Group (EEDCRG) meeting, Panum, København.

November

Ahrensboell-Friis U. "Arbejdsbetinget eksem hos unge": Oplæg ved styregruppemøde for projektet. København.

December

Ahrensboell-Friis U. "Hvordan kan DFKF bruge Videncenter for frisører". Møde i Dansk frisør og kosmetiker forbund (DFKF), København.

Meisser SS. "Allergic contact dermatitis to para-phenylenediamine and the immunology involved". Swiss Institute of Allergy and Asthma Research (SIAF) gruppemøde. *Davos, Schweiz*.

Meisser SS. Allergic Contact Dermatitis to para-phenylenediamine and the immunology involved. Forsvarede sin phd. Panum, København.

Dansk Standard

I oktober 2019 blev Ulrik Ahrensbøll-Friis medlem af Dansk Standards gruppen, S-336 - Beskyttelsesbeklædning Personligt beskyttelsesudstyr. Desuden sidder Ulrik også med i en arbejdsgruppe i CEN (TC162 - WG8). Formålet med medlemskabet er at der bliver oprettet en europæisk standard til fremstilling af beskyttelsehandsker til frisører.

Undervisning og sundhedsfremme

Januar:

Ahrensbøll-Friis U. Undervisning i kemisk arbejdsmiljø af frisørelever på Frisørskolen Hansenberg, Kolding

Maj:

Ahrensbøll-Friis U. Undervisning i kemisk arbejdsmiljø af frisørelever på Frisørskolen EUCsyd, Aabenraa

September:

Ahrensbøll-Friis U. Undervisning i kemisk arbejdsmiljø af frisørelever på Frisørskolen Hansenberg, Kolding

Medlemskaber af Videnskabelige netværk

Ahrensbøll-Friis U. Havmose M. og Meisser SS. Medlemmer af European Society of Contact Dermatitis (ESCD)

Ahrensbøll-Friis U. medlem af Dansk Standard. S-336 - Beskyttelsesbeklædning Personligt beskyttelsesudstyr

Hjemmeside

Videncenter for Frisører og Kosmetikere har fire domæner som alle fører samme sted hen.

www.vffk.dk

www.videncenterfrisorer.dk

www.videncenterforfrisorer.dk

www.videncenterfrisorer.dk

Her lægges nyheder, de hyppigste spørgsmål fra telefonlinjen, samt gode råd og dokumenter vedr. forebyggelse af arbejdsbetinget håndeksem. På hjemmesiden er et lydinterview med centrets medarbejdere vedrørende ingredienser i produkter og forebyggelse af håndeksem.